

АЛКАЛОИД АД СКОПЈЕ
СТАТУТАРНИ КОНСОЛИДИРАНИ ФИНАНСИСКИ ИЗВЕШТАИ И
ИЗВЕШТАЈ НА НЕЗАВИСНИТЕ РЕВИЗОРИ
ЗА ГОДИНАТА ЗАВРШЕНА НА
31 ДЕКЕМВРИ 2018

СОДРЖИНА	Страна
ИЗВЕШТАЈ НА НЕЗАВИСНИТЕ РЕВИЗОРИ	1
КОНСОЛИДИРАН ИЗВЕШТАЈ ЗА ФИНАНСИСКАТА СОСТОЈБА	3
КОНСОЛИДИРАН БИЛАНС НА УСПЕХ	4
КОНСОЛИДИРАН ИЗВЕШТАЈ ЗА СЕОПФАТНАТА ДОБИВКА	5
КОНСОЛИДИРАН ИЗВЕШТАЈ ЗА ПРОМЕНИТЕ ВО ГЛАВНИНАТА	6
КОНСОЛИДИРАН ИЗВЕШТАЈ ЗА ПАРИЧНИТЕ ТЕКОВИ	7
БЕЛЕШКИ КОН КОНСОЛИДИРАНИТЕ ФИНАНСИСКИ ИЗВЕШТАИ	8
ОПШТИ ИНФОРМАЦИИ ЗА ГРУПАТА	8
СМЕТКОВОДСТВЕНИ ПОЛИТИКИ	8
ФИНАНСИСКИ РИЗИЦИ	24
СМЕТКОВОДСТВЕНИ ПРОЦЕНКИ	26
СЕГМЕНТНО ИЗВЕСТУВАЊЕ	27
МАТЕРИЈАЛНИ СРЕДСТВА	29
НЕМАТЕРИЈАЛНИ СРЕДСТВА	30
ФИНАНСИСКИ ИНСТРУМЕНТИ	31
ВЛОЖУВАЊА ВО ХАРТИИ ОД ВРЕДНОСТ РАСПОЛОЖЛИВИ ЗА ПРОДАЖБА	34
ЗАЛИХИ	35
ПОБАРУВАЊА ОД КУПУВАЧИТЕ	35
ОСТАНАТИ ПОБАРУВАЊА	35
ПАРИ И ПАРИЧНИ ЕКВИВАЛЕНТИ	36
АКЦИОНЕРСКИ КАПИТАЛ	36
ОСТАНАТИ РЕЗЕРВИ	37
ОБВРСКИ ЗА КРЕДИТИ	37
ОБВРСКИ ЗА ОТПРЕМНИНИ	38
ОДЛОЖЕНИ ДАНОЦИ	39
ОБВРСКИ КОН ДОБАВУВАЧИ И ОСТАНАТИ ОБВРСКИ	39
РЕЗЕРВИРАЊА ЗА ОСТАНАТИ ОБВРСКИ И ТРОШОЦИ	40
ОСТАНАТИ ПРИХОДИ ОД РАБОТЕЊЕТО	40
ОСТАНАТИ РАСХОДИ ОД РАБОТЕЊЕТО	40
ВИДОВИ НА ТРОШОЦИ	40
ТРОШОЦИ НА ВРАБОТЕНИ	41
ОПЕРАТИВЕН ЛИЗИНГ	41
ТРОШОЦИ НА ФИНАНСИРАЊЕ	41
ДАНОК НА ДОБИВКА	41
ЗАРАБОТУВАЧКА ПО АКЦИЈА	42
ДИВИДЕНДА	42
ПРЕВЗЕМЕНИ ОБВРСКИ	42
ПОТЕНЦИЈАЛНИ ОБВРСКИ	42
ОДНОСИ СО ПОВРЗАНИ СУБЈЕКТИ	42
ДЕВИЗНИ КУРСЕВИ	43
НАСТАНИ ПО ПЕРИОДОТ НА ИЗВЕСТУВАЊЕ	43

ИЗВЕШТАЈ НА НЕЗАВИСНИТЕ РЕВИЗОРИ

ДО СОПСТВЕНИЦИТЕ И РАКОВОДСТВОТО НА АЛКАЛОИД АД Скопје

Извршивме ревизија на приложените консолидирани финансиски извештаи (стр. 3 до 43) на АЛКАЛОИД АД Скопје и подружниците (во понатамошниот текст “Групата”), кои се состојат од консолидираниот извештај за финансиска состојба на 31 декември 2018 година и консолидираниот извештај за сеопфатната добивка, консолидираниот извештај за промени во главнината и консолидираниот извештај за парични текови за годината што тогаш завршува, како и прегледот на значајните сметководствени политики и останатите објаснувачки белешки.

Одговорност на раководството за консолидираните финансиски извештаи

Раководството е одговорно за подготвувањето и објективното презентирање на овие консолидирани финансиски извештаи во согласност со сметководствените стандарди кои се применуваат во Република Северна Македонија и интерна контрола за која раководството смета дека е неопходна за подготвување на консолидираните финансиски извештаи кои не содржат материјално погрешно прикажување, без разлика дали тоа е резултат на измама или грешка.

Одговорност на ревизорот

Наша одговорност е да изразиме мислење за овие консолидирани финансиски извештаи врз основа на нашата ревизија. Ние ја извршивме нашата ревизија во согласност со Законот за ревизија и стандардите за ревизија кои се во примена во Република Северна Македонија. Овие стандарди бараат да ги почитуваме етичките барања и да ја планираме и извршиме ревизијата на начин кој ќе ни овозможи да добиеме разумно уверување дека консолидираните финансиски извештаи не содржат материјално погрешно прикажување.

Ревизијата вклучува спроведување на постапки за собирање на ревизорски докази за износите и обелоденувањата во консолидираните финансиски извештаи. Избраните постапки зависат од расудувањето на ревизорот, вклучувајќи ја и проценката на ризиците од значајно погрешно прикажување на консолидираните финансиски извештаи, настанато како резултат на измама или грешка. При проценувањето на овие ризици ревизорот ја разгледува интерната контрола релевантна за подготвување и објективно презентирање на консолидираните финансиски извештаи на Групата со цел дизајнирање на ревизорски постапки кои што се соодветни на околностите, но не и со цел на изразување на мислење за ефективност на интерната контрола на Групата. Ревизијата исто така вклучува и оценка за соодветноста на користените сметководствени политики и на разумноста на сметководствените проценки направени од страна на раководството, како и оценка на севкупното презентирање на консолидираните финансиските извештаи.

Веруваме дека ревизорските докази кои ги имаме собрано се доволни и соодветни за да обезбедат основа за нашето ревизорско мислење.

Мислење

Според наше мислење, консолидираните финансиски извештаи ја прикажуваат реално и објективно, во сите материјални аспекти, финансиската состојба на АЛКАЛОИД АД Скопје и подружниците на ден 31 декември 2018 година како и резултатите од работењето и паричните текови за годината што тогаш завршува во согласност со сметководствената регулатива која се применува во Република Северна Македонија.

(продолжува)

ИЗВЕШТАЈ НА НЕЗАВИСНИТЕ РЕВИЗОРИ

ДО СОПСТВЕНИЦИТЕ И РАКОВОДСТВОТО НА АЛКАЛОИД АД Скопје (продолжение)

Извештај за други правни и регулаторни барања

Раководството на Групата е одговорно за подготвување на консолидираниот годишен извештај и консолидираната годишна сметка во согласност со Законот за трговски друштва и истите беа прифатени и одобрени од Раководството на Групата на ден 8 февруари 2019 година. Наша одговорност е да издадеме мислење во врска со конзистентноста на консолидираниот годишен извештај со консолидираната годишна сметка и консолидираните финансиски извештаи на Групата. Ние ги извршивме нашите постапки во согласност со Законот за ревизија и Меѓународниот стандард за ревизија 720 – Одговорности на ревизорот во врска со други информации во документи кои содржат ревидирани консолидирани финансиски извештаи кој се применува во на Република Северна Македонија. Според наше мислење, историските финансиски информации обелоденети во консолидираниот годишен извештај се конзистентни со консолидираната годишна сметка и приложените ревидирани консолидирани финансиски извештаи на Групата за годината што завршува на 31 декември 2018 година.

Лидија Нануш
Овластен ревизор
Директор

5 март 2019 година
Дилоит ДОО Скопје

Јане Иванов
Овластен ревизор

КОНСОЛИДИРАН ИЗВЕШТАЈ ЗА ФИНАНСИСКАТА СОСТОЈБА

	Белешка	За годината што завршува на 31 декември	
		2018	2017
Средства			
Постојани средства			
Материјални средства	6	4.672.492	4.311.471
Нематеријални средства	7	1.601.687	1.455.417
Одложени даночни средства	18	20.557	17.817
Вложувања во хартии од вредност расположливи за продажба	9	6.819	5.110
Останати долгорочни побарувања	12	14.988	14.988
		6.316.543	5.804.803
Тековни средства			
Залихи	10	2.736.752	2.479.984
Побарувања од купувачите	11	2.218.485	2.411.428
Останати побарувања	12	266.685	406.931
Пари и парични еквиваленти	13	433.811	214.389
		5.655.733	5.512.732
Вкупно средства		11.972.276	11.317.535
Акционерска главнина и обврски			
Капитал и резерви			
Акционерски капитал	14	2.197.095	2.197.095
Законски резерви		614.437	612.672
Останати резерви	15	1.093.530	1.139.520
Задржана добивка		5.439.513	4.926.034
Малцински удел		716	749
		9.345.291	8.876.070
Долгорочни обврски			
Долгорочни кредити	16	284.212	270.534
Обврски за отпремнини	17	30.060	29.427
Одложени даночни обврски	18	166	205
		314.438	300.166
Тековни обврски			
Обврски кон добавувачите и останати обврски	19	1.992.113	1.739.318
Данок на добивка		16.444	20.362
Краткорочни кредити	16	303.990	381.619
		2.312.547	2.141.299
Вкупно обврски		2.626.985	2.441.465
Вкупно акционерска главнина и обврски		11.972.276	11.317.535

Белешките кон консолидираните финансиски извештаи се интегрален дел на овие консолидирани финансиски извештаи и треба да се читаат во врска со истите.

Консолидираните финансиски извештаи се одобрени од страна на Управниот одбор на Групата на ден 8 февруари 2019 година.

Одобрено од:

Живко Мукаетов
Генерален директор

Виктор Стојчевски
Финансиски директор

КОНСОЛИДИРАН БИЛАНС НА УСПЕХ

	Белешка	За годината што завршува на 31 декември	
		2018	2017
Продажби	5	9.783.286	9.094.716
Трошоци содржани во продадени готови производи и трговски стоки	23	<u>(5.354.335)</u>	<u>(5.036.402)</u>
Бруто добивка		4.428.951	4.058.314
Трошоци за истражување и развој	23	(86.125)	(76.421)
Трошоци на продажба и маркетинг	23	(2.882.776)	(2.732.544)
Административни трошоци	23	(371.896)	(356.110)
Резервирања за останати обврски и трошоци	20	(633)	(2.542)
Останати приходи од работењето	21	302.631	315.984
Останати расходи од работењето	22	<u>(407.403)</u>	<u>(294.436)</u>
Добивка од работењето		982.749	912.245
Трошоци на финансирањето, (нето)	26	<u>(13.983)</u>	<u>(4.491)</u>
Добивка пред оданочување		968.766	907.754
Данок на добивка	27	<u>(106.355)</u>	<u>(98.477)</u>
Нето добивка за годината		862.411	809.277
Расположливо на:			
– Акционерите на Групата		862.445	809.309
– Малцински удел		<u>(34)</u>	<u>(32)</u>
Нето добивка за годината		862.411	809.277
Заработувачка по акција (во денари)			
- Основна	28	<u>608,78</u>	<u>571,28</u>

Белешките кон консолидираните финансиски извештаи се интегрален дел на овие консолидирани финансиски извештаи и треба да се читаат во врска со истите.

КОНСОЛИДИРАН ИЗВЕШТАЈ ЗА СЕОПФАТНАТА ДОБИВКА

	Белешка	За годината што завршува на 31 декември	
		2018	2017
Нето добивка		862.411	809.277
Останата сеопфатна добивка:			
Објективна вредност на вложувањата	15	1.709	461
Ревалоризација на средства	15	-	-
Курсни разлики	15	(14.805)	(10.350)
Останата сеопфатна добивка по оданочување		(13.096)	(9.889)
Вкупна сеопфатна добивка		849.315	799.388

Белешките кон консолидираните финансиски извештаи се интегрален дел на овие консолидирани финансиски извештаи и треба да се читаат во врска со истите.

КОНСОЛИДИРАН ИЗВЕШТАЈ ЗА ПРОМЕНИТЕ ВО ГЛАВНИНАТА
За годината што завршува на 31 декември 2018

	Расположливо за акционерите на Групата					Вкупно
	Акционерски капитал	Законски резерви	Останати резерви	Задржана добивка	Малцински удел	
На 1 јануари 2017	2.197.095	612.785	1.347.099	4.285.645	781	8.443.405
Објективна вредност на вложувањата (Белешка 9)	-	-	461	-	-	461
Издојувања за резерви	-	1.009	(197.690)	196.681	-	-
Дивиденда и данок на исплатена дивиденда (Белешка 29)	-	-	-	(354.448)	-	(354.448)
Нето добивка за годината	-	-	-	809.309	(32)	809.277
Курсни разлики	-	(1.122)	(10.350)	(11.153)	-	(22.625)
На 31 декември 2017	2.197.095	612.672	1.139.520	4.926.034	749	8.876.070
Објективна вредност на вложувањата (Белешка 9)	-	-	1.709	-	-	1.709
Издојувања за резерви	-	1.230	(32.894)	31.664	-	-
Дивиденда и данок на исплатена дивиденда (Белешка 29)	-	-	-	(382.485)	-	(382.485)
Останати корекции за минати години	-	-	-	3.685	-	3.685
Нето добивка за годината	-	-	-	862.445	(34)	862.411
Курсни разлики	-	535	(14.805)	(1.830)	1	(16.099)
На 31 декември 2018	2.197.095	614.437	1.093.530	5.439.513	716	9.345.291

Белешките кон консолидираните финансиски извештаи се интегрален дел на овие консолидирани финансиски извештаи и треба да се читаат во врска со истите.

КОНСОЛИДИРАН ИЗВЕШТАЈ ЗА ПАРИЧНИТЕ ТЕКОВИ

	За годината што завршува на 31 декември	
	2018	2017
Парични текови од редовните активности		
Наплатено од купувачи	9.669.859	8.848.268
Платено на добавувачите и вработените	(8.084.985)	(7.932.364)
Паричен тек од работењето	1.584.874	915.904
Приливи од камати	2.881	910
Нето парични текови од редовни активности	1.587.755	916.814
Парични текови од инвестициони активности		
Набавка на основни средства	(865.987)	(710.567)
Продажба на основни средства	925	1.973
Добиени субвенции	35.293	-
Останати одливи од вработените	(64.141)	(61.884)
Нето парични текови користени во инвестициони активности	(893.910)	(770.478)
Парични текови од финансиски активности		
Приливи од кредити	2.038.521	2.374.351
Отплата на кредити	(2.107.016)	(2.229.308)
Платени камати	(17.999)	(20.426)
Надоместоци на акционерите и данок на исплатена дивиденда и други распределби од добивката	(378.895)	(324.234)
Нето парични текови користени во финансиски активности	(465.389)	(199.617)
Нето зголемување / (намалување) на пари и парични еквиваленти	228.456	(53.281)
Пари и парични еквиваленти на почеток на годината	214.389	277.638
Курсни разлики	(9.034)	(9.968)
Пари и парични еквиваленти на крајот на годината	433.811	214.389

Белешките кон консолидираните финансиски извештаи се интегрален дел на овие консолидирани финансиски извештаи и треба да се читаат во врска со истите.

БЕЛЕШКИ КОН КОНСОЛИДИРАНИТЕ ФИНАНСИСКИ ИЗВЕШТАИ

1. ОПШТИ ИНФОРМАЦИИ ЗА ГРУПАТА

Алкалоид АД Скопје (во понатамошниот текст: Матичното друштво) и неговите подружници (во понатамошниот текст: Групата) произведува и продава разновидни фармацевтски, хемиски и козметички производи, како и производи од биљно потекло. Алкалоид АД Скопје се состои од осумнаесет подружници и една фондација во Република Северна Македонија и други земји. Имињата на подружниците се дадени во точка 2.4 од Белешките кон консолидираните финансиски извештаи.

Производството на Групата се одвива на локациите во Скопје и Белград.

Алкалоид АД Скопје, матичното друштво е акционерско друштво, основано и со седиште во Република Северна Македонија. Адресата на Матичното друштво е:

Бул. Александар Македонски 12, 1000 Скопје Република Северна Македонија

Акциите на Алкалоид АД Скопје котираат на официјалниот пазар на Македонската берза за хартии од вредност од 2002 година.

2. СМЕТКОВОДСТВЕНИ ПОЛИТИКИ

Основните сметководствени политики кои се применети при изготвувањето на консолидираните финансиски извештаи се дадени подолу. Сметководствените политики се применуваат конзистентно во текот на целата презентирана година.

2.1 Основа за подготовка на консолидираните финансиски извештаи

Во согласност со одредбите на Законот за трговски друштва (“Службен весник на РМ” бр.28/04, 84/05, 71/06, 25/07, 87/08, 17/09, 23/09, 42/10, 48/10, 8/11, 21/11, 24/11, 166/12, 70/13, 119/13, 120/13, 187/13, 38/14, 41/14, 138/14, 88/15, 192/15, 6/16, 30/16, 61/16, 64/18 и 120/18) правните лица во Република Северна Македонија имаат обврска да водат сметководство и да подготвуваат консолидирани финансиски извештаи во согласност со усвоените меѓународни стандарди за финансиско известување објавени во Службен весник на Република Македонија.

На 29 декември 2009 година, донесен е нов Правилник за водење сметководство (“Службен весник на РМ” 159/09, 164/10 и 107/11) во кој се објавени Меѓународните сметководствени стандарди (МСС), Меѓународните стандарди за финансиско известување (МСФИ), заедно со толкувањата на Постојниот комитет за толкување (ПКТ) и толкувањата на Комитетот за толкување на меѓународното финансиско известување (КТМФИ), утврдени и издадени од Одборот за меѓународни сметководствени стандарди (ОМСС) заклучно со 1 јануари 2009 година. Овој правилник се применува од 1 јануари 2010 година.

Меѓутоа, до датумот на составување на придружните консолидирани финансиски извештаи не се преведени и објавени сите измени и дополнувања на МСС/МСФИ и толкувањата на КТМФИ кои стапиле на сила за годишните периоди кои започнуваат на 1 јануари 2009 година. Притоа придружните консолидирани финансиски извештаи на Групата се прикажани во согласност со билансните шеми објавени во Правилникот за формата и содржината на годишната сметка (“Службен весник на Република Македонија” бр. 60/14), чиј сет на консолидирани финансиски извештаи отстапува од оние дефинирани во МСС 1 - Презентирање на консолидирани финансиските извештаи и притоа во поединечни делови отстапува од начинот на презентација на одредени билансни позиции предвидени со наведениот стандард. Објавените стандарди и толкувања кои се на сила во тековниот период, а кои сè уште не се официјално преведени и усвоени, како и објавените стандарди и толкувања кои сè уште не се во примена се обелоденети во белешките 2.2 и 2.3.

БЕЛЕШКИ КОН КОНСОЛИДИРАНИТЕ ФИНАНСИСКИ ИЗВЕШТАИ

2. СМЕТКОВОДСТВЕНИ ПОЛИТИКИ (продолжение)

2.1 Основа за подготвување на консолидираните финансиските извештаи (продолжение)

Во врска со погоре наведеното, а имајќи ги во предвид потенцијално материјалните значајни ефекти од разликите помеѓу сметководствените прописи на Република Северна Македонија и МСФИ/МСС, кои можат да имаат влијание на реалноста и објективноста на консолидираните финансиски извештаи на Групата, придружните консолидирани финансиски извештаи не можат да се сметаат за консолидирани финансиски извештаи подготвени во согласност со МСФИ и МСС.

Консолидираните финансиски извештаи се составени во согласност со принципот на набавна вредност, освен ако не е поинаку наведено во сметководствените политики кои се дадени во натамошниот текст.

Во составувањето на консолидираните финансиски извештаи Групата ги применува сметководствените политики наведени во белешката 2.

Износите содржани во консолидираните финансиски извештаи на Групата се прикажани во илјади македонски Денари. Денарот претставува официјална валута на известување во Република Северна Македонија.

2.2 Објавени стандарди и толкувања кои се во сила во тековниот период а кои сè уште не се официјално преведени и усвоени

На денот на издавањето на овие консолидирани финансиски извештаи, подолу наведените стандарди и измени на веќе постојните стандарди беа издадени од страна на Одборот за меѓународни сметководствени стандарди, како и нови и толкувања објавени од страна на Комисијата за толкувања за меѓународно финансиско известување, но истите не се официјално усвоени во Република Северна Македонија.

- Измени на МСФИ 7 “Финансиски инструменти: Обелоденувања” – Измени со кои се подобруваат обелоденувањата на објективната вредност и ризикот на ликвидност (ревизиран во март 2009, применлив за годишни периоди на известување кои започнуваат на или по 1 јануари 2009 година);
- Измени на МСФИ 1 “Првично усвојување на меѓународните стандарди за финансиско известување” – Дополнителни исклучоци за ентитети кои прв пат ги применуваат МСФИ. Измените се однесуваат на средствата во индустријата за нафта и гас и утврдување дали договорите содржат лизинг (ревизиран во јули 2009, применлив за годишни периоди на известување кои започнуваат на или по 1 јануари 2010 година);
- Измени и дополнувања на различни стандарди и толкувања како резултат на Проектот за годишно квалитативно подобрување на МСФИ објавен на 16 април 2009 година (МСФИ 5, МСФИ 8, МСС 1, МСС 7, МСС 17, МСС 36, МСС 39, КТМФИ 16) – првенствено со намера да се отстранат неусогласеностите и појаснување на формулацијата во текстот (измените на стандардите се применливи за годишни периоди на известување кои започнуваат на или по 1 јануари 2010 година, додека измените на КТМФИ за годишни периоди на известување кои започнуваат на или по 1 јули 2009 година);
- Измени на МСС 38 “Нематеријални средства” (применлив за годишни периоди на известување кои започнуваат на или по 1 јули 2009 година);

БЕЛЕШКИ КОН КОНСОЛИДИРАНИТЕ ФИНАНСИСКИ ИЗВЕШТАИ

2. СМЕТКОВОДСТВЕНИ ПОЛИТИКИ (продолжение)

2.2 Објавени стандарди и толкувања кои се во сила во тековниот период а кои сè уште не се официјално преведени и усвоени (продолжение)

- Измени на МСФИ 2 “Плаќање врз основа на акции” – Измени како резултат на Проектот за годишно квалитативно подобрување на МСФИ (ревидиран во април 2009 година, применлив за годишни периоди на известување кои започнуваат на или по 1 јули 2009 година) и измени кои се однесуваат на трансакции на групни готовински плаќања врз основа на акции (ревидиран во јуни 2009 година, применлив за годишни периоди на известување кои започнуваат на или по 1 јануари 2010 година);
- Измени на КТМФИ 9 “Повторна проценка на вградените деривативи” (применливи за годишни периоди на известување кои започнуваат на или по 1 јули 2009 година) и МСС 39 “Финансиски инструменти: Признавање и мерење” – Вградени деривативи (применливи за годишни периоди на известување кои започнуваат на или по 30 јуни 2009 година);
- КТМФИ 18 “Пренос на средства од купувачи” (применлив за годишни периоди на известување кои започнуваат на или по 1 јули 2009 година);
- “Сеопфатна рамка за финансиско известување на 2010 година” што претставува измена на “Рамката за подготовка и прикажување на финансиските извештаи” (применлива за пренос на средства од купувачи примени на или по септември 2010 година);
- Дополнувања на МСФИ 1 “Првично усвојување на меѓународните стандарди за финансиско известување” – Ограничен исклучок од споредбени обелоденувања пропишани во рамките на МСФИ 7 кај ентитети кои прв пат го применуваат МСФИ (применлив за годишни периоди на известување кои започнуваат на или по 1 јули 2010 година);
- Дополнувања на МСС 24 “Обелоденувања за поврзани страни” – Поедноставени барања за обелоденувања кај ентитети кои се под (значителна) контрола или влијание на владата и појаснување на дефиницијата за поврзани страни (применлив за годишни периоди на известување кои започнуваат на или по 1 јануари 2011 година);
- Дополнувања на МСС 32 “Финансиски инструменти: презентирање” – Сметководство за правата на издавање на нови акции (применлив за годишните периоди на известување кои започнуваат на или по 1 февруари 2010 година);
- Дополнувања на различни стандарди и толкувања “Подобрувања на МСФИ (2010)” како резултат на Проектот за годишно квалитативно подобрување на МСФИ објавен на 6 мај 2010 година (МСФИ 1, МСФИ 3, МСФИ 7, МСС 1, МСС 27, МСС 34, КТМФИ 13) – првенствено со намера да се отстранат неусогласеностите и појаснување на формулацијата во текстот (поголем број од дополнувањата ќе бидат применливи за годишните периоди на известување кои започнуваат на или по 1 јануари 2011 година);
- Дополнувања на КТМФИ 14 “МСС 19 – Ограничување на дефинираните примања, минималните барања за финансирање и нивната интеракција” Авансна уплата на минимални средства потребни за финансирање (применлив за годишни периоди на известување кои започнуваат на или по 1 јануари 2011 година);

БЕЛЕШКИ КОН КОНСОЛИДИРАНИТЕ ФИНАНСИСКИ ИЗВЕШТАИ

2. СМЕТКОВОДСТВЕНИ ПОЛИТИКИ (продолжение)

2.2 Објавени стандарди и толкувања кои се во сила во тековниот период а кои сè уште не се официјално преведени и усвоени (продолжение)

- КТМФИ 19 “Подмирување на финансиски обврски со инструменти на главнината” (применлив за годишни периоди на известување кои започнуваат на или по 1 јули 2010 година);
- Дополнувања на МСФИ 1 “Првично усвојување на меѓународните стандарди за финансиско известување” – Висока хиперинфлација и отстранување на фиксни датуми за ентитети кои прв пат го применуваат МСФИ (применлив за годишни периоди на известување кои започнуваат на или по 1 јули 2011 година);
- Дополнувања на МСФИ 7 “Финансиски инструменти: Обелоденувања” – Пренос на финансиски средства (применлив за годишни периоди на известување кои започнуваат на или по 1 јули 2011 година);
- Дополнувања на МСС 12 “Даноци на добивка” – Одложен данок: поврат на средствата кои се наоѓаат во основата (применлив за годишни периоди на известување кои започнуваат на или по 1 јануари 2012 година);
- МСФИ 10 “Консолидирани финансиски извештаи” (применлив за годишни периоди на известување кои започнуваат на или по 1 јануари 2013 година);
- МСФИ 11 “Заеднички аранжмани” (применлив за годишни периоди на известување кои започнуваат на или по 1 јануари 2013 година);
- МСФИ 12 “Обелоденувања на вложувања во други правни лица” (применлив за годишни периоди на известување кои започнуваат на или по 1 јануари 2013 година);
- МСФИ 9 “Финансиски инструменти” (применлив за годишни периоди на известување кои започнуваат на или по 1 јануари 2018 година);
- МСФИ 15 “Приходи од договори со купувачи” (применлив за годишни периоди на известување кои започнуваат на или по 1 јануари 2018 година);
- Измени на МСФИ 2 “Плаќање врз основа на акции” – Класификација и мерење на трансакции (применливи за годишни периоди на известување кои започнуваат на или по 1 јануари 2018 година);
- Измени на МСФИ 4 “Договори за осигурување” – Со примена на МСФИ 9 “Финансиски инструменти” и МСФИ 4 “Договори за осигурување” (применливи за годишни периоди на известување кои започнуваат на или по 1 јануари 2018 година или кога МСФИ 9 “Финансиски инструменти” се применува за прв пат);
- Измени на МСС 40 “Вложувања во недвижности” – Пренос на вложувања во недвижности (применливи за годишни периоди на известување кои започнуваат на или по 1 јануари 2018 година);

БЕЛЕШКИ КОН КОНСОЛИДИРАНИТЕ ФИНАНСИСКИ ИЗВЕШТАИ

2. СМЕТКОВОДСТВЕНИ ПОЛИТИКИ (продолжение)

2.2 Објавени стандарди и толкувања кои се во сила во тековниот период а кои сè уште не се официјално преведени и усвоени (продолжение)

- Дополнувања на МСФИ 1 и МСС 28 заради “Подобрувања на МСФИ (циклус 2014-2016) како резултат на годишните проекти за подобрувања на МСФИ (МСФИ 1, МСФИ 12 и МСС 28) главно поврзано со елиминација на неусогласеностите и термилошки објаснувања (промените на МСФИ 1 и МСС 28 ќе бидат применливи за годишните периоди на известување кои започнуваат на или по 1 јануари 2018 година);
- КТМФИ 22 “Трансакции во странска валута и напредни разгледувања” (применлив за годишни периоди на известување кои започнуваат на или по 1 јануари 2018 година);

2.3 Објавени стандарди и толкувања кои сè уште не стапиле на сила во тековниот период

На денот на издавањето на овие консолидирани финансиски извештаи објавени се следните стандарди, нивните дополнување и толкувања кои сè уште не стапиле на сила:

- МСФИ 16 “Наеми” (применлив за годишни периоди на известување кои започнуваат на или по 1 јануари 2019 година);
- МСФИ 17 “Договори за осигурување” (применлив за годишни периоди на известување кои започнуваат на или по 1 јануари 2021 година);
- Измени на МСФИ 3 “Деловни комбинации” – Дефиниција на деловното работење (применливи за деловни комбинации за кои датумот на спојување е на или после почетокот на првиот годишен известувачки период кој започнува на или по 1 јануари 2020 и за аквизиција на средства која се случува на или после почетокот на тој период);
- Измени на МСФИ 9 “Финансиски инструменти” – Преплати со негативна компензација (применливи за годишни периоди на известување кои започнуваат на или по 1 јануари 2019 година);
- Измени на МСФИ 10 “Консолидирани финансиски извештаи” и МСС 28 “Учества во придружени правни субјекти и заеднички вложувања” – Продажба или доделување на средства помеѓу инвеститорот и неговиот придружен субјект или заедничко вложување и понатамошни дополнувања (почетниот датум на примена е одложен на неопределено време се додека проектот за истражување на методот на главнина не биде завршен);
- Измени на МСС 1 “Презентирање на финансиски извештаи” и МСС 8 “Сметководствени политики, промени на сметководствени проценки и грешки” – Дефиниција на материјалност (применливи за годишни периоди на известување кои започнуваат на или по 1 јануари 2020);
- Измени на МСС 19 “Користи за вработените” – Измени на планот, скратување или исплаќање” (применливи за периоди на известување кои започнуваат на или по 1 јануари 2019 година);

БЕЛЕШКИ КОН КОНСОЛИДИРАНИТЕ ФИНАНСИСКИ ИЗВЕШТАИ

2. СМЕТКОВОДСТВЕНИ ПОЛИТИКИ (продолжение)

2.3 Објавени стандарди и толкувања кои сè уште не стапиле на сила во тековниот период (продолжение)

- Измени на МСС 28 “Вложувања во придружени правни лица и заеднички вложувања” – Долгорочни вложувања во придружени правни лица и заеднички вложувања (применливи за годишни периоди на известување кои започнуваат на или по 1 јануари 2019 година);
- Дополнувања на различни стандарди и толкувања “Подобрувања на МСФИ (циклус 2015 - 2017)” како резултат на проектот за годишни подобрувања на МСФИ (МСФИ 3, МСФИ 11, МСС 12 и МСС 23) – главно поврзано со елиминација на неусогласеностите и термилошки објаснувања (применливи за годишни периоди на известување кои започнуваат на или по 1 јануари 2019 година);
- Измени на Препораките за Сеопфатна рамка на МСФИ стандарди (применливи за годишни периоди на известување кои започнуваат на или после 1 јануари 2020 година);
- КТМФИ 23 “Неизвесност околу третманите на данокот на добивка” (применлив за годишни периоди на известување кои започнуваат на или после 1 јануари 2019 година).

Раководството го проценува влијанието на промените на МСС, новите МСФИ и толкувањата на консолидираните финансиски извештаи. Иако поголем дел од овие промени не се применливи во работењето на Групата, раководството не изразува експлицитна и безрезервна изјава за усогласеноста на консолидираните финансиски извештаи со МСС и МСФИ, кои се применуваат на периодот прикажан во приложените консолидирани финансиски извештаи.

Подготвувањето на консолидираните финансиски извештаи во согласност со Законот за трговски друштва и Правилникот за водење на сметководство бара примена на проценки и претпоставки од страна на менаџментот на Групата, кои влијаат врз искажаните позиции во консолидираните финансиски извештаи. Иако оценките на раководството се базираат на разумни информации и познавања за настаните и активностите, фактичките резултати може да се разликуваат од проценетите. Проценките на раководството се прикажани во Белешка 4.

2.4 Подружници

Подружниците се правни лица кај кои Матичното друштво има контрола врз финансиските и деловните политики и поседува повеќе од една половина од гласачките права. Постоењето на и ефектот од поседувањето на гласовите се зема во предвид при одредување дали Матичното друштво има контрола врз друго правно лице. Набавната вредност на вложувањето претставува објективна вредност на даденото средство. Матичното друштво ги евидентира вложувањата по нивната набавна вредност намалена за евентуално обезвреднување.

Подружниците се целосно консолидирани од моментот на воспоставување на контрола од страна на Матичното друштво врз истите. Подружниците се елиминираат од консолидацијата во моментот на престанок на контролата од страна на Матичното друштво.

БЕЛЕШКИ КОН КОНСОЛИДИРАНИТЕ ФИНАНСИСКИ ИЗВЕШТАИ

2. СМЕТКОВОДСТВЕНИ ПОЛИТИКИ (продолжение)

2.4 Подружници (продолжение)

Приложените консолидирани финансиски извештаи ги опфаќаат финансиските извештаи на матичното друштво Алкалоид АД Скопје и следните подружници:

	2018	2017
	учество	учество
Алкалоид ДОО Загреб, Хрватска	100%	100%
Алкалоид ДОО Белград, Србија	100%	100%
Алкалоид ИНТ ДОО Љубљана, Словенија	100%	100%
Алкалоид ДОО Сараево, Босна и Херцеговина	100%	100%
Алкалоидфарм СА Фрибург, Швајцарија	100%	100%
Алкалоид ЕООД Софија, Бугарија	100%	100%
АЛК&КОС Фармацеутицалс Шпк Приштина, Косово	100%	100%
Алкалоид Билна аптека ДООЕЛ Скопје, С. Македонија	100%	100%
Алкалоид Конс ДООЕЛ Скопје, С. Македонија	100%	100%
Алкалоид УСА ЛЛЦ Колумбус, Охајо САД	49%	49%
Фондација „Трајче Мукаетов“ Скопје, С. Македонија	100%	100%
Алкалоид ДОО Подгорица, Црна Гора	100%	100%
ООО Алкалоид РУС Москва, Русија	100%	100%
Алкалоид ФАРМ ДОО Љубљана, Словенија	100%	100%
Алкалоид Веледрогерија ДОО Белград, Србија	100%	100%
Алкалоид Иљач ТЛС Истанбул, Турција	100%	100%
АЛКА-ЛАБ ДОО Љубљана, Словенија	100%	100%
Алкалоид Шпк Тирана, Албанија	100%	100%
ТОВ Алкалоид Киев, Украина	100%	100%

Иако вложувањето на Алкалоид АД Скопје во Алкалоид УСА ЛЛЦ Колумбус, Охајо САД изнесува 49%, Матичното друштво поседува контрола.

Матичното друштво има претставништва во Русија, Босна и Херцеговина и Украина. Резултатите од работењето на претставништвата се вклучени во финансиските извештаи на матичното друштво.

2.5 Сегментно известување

Известувањето по оперативни сегменти е конзистентно со начините на интерно известување за потребите на Управниот одбор. Управниот одбор е одговорен за стратешките одлуки за секој од сегментите.

На 31 декември 2018 година, Групата беше организирано во четири известувачки сегменти:

- **Фармација** - производство и продажба на лекови за хумана медицина, ветеринарни лекови и фармацевтски суровини,
- **Хемија** - производство и продажба на хемиски производи,
- **Козметика** - производство и продажба на козметички производи,
- **Билкарство** - производство и продажба на производи од билно потекло .

БЕЛЕШКИ КОН КОНСОЛИДИРАНИТЕ ФИНАНСИСКИ ИЗВЕШТАИ

2. СМЕТКОВОДСТВЕНИ ПОЛИТИКИ (продолжение)

2.5 Сегментно известување (продолжение)

Севкупната производна програма на фармацевтски производи на Алкалоид - Фармација се состои од следниве фармацевтски форми:

- Орални цврсти дозни форми: Таблети - конвенционално и модифицирано ослободување, филм-таблети, обложени таблети, подјазични таблети, капсули, сув прашок за орална суспензија.
- Течни дозни форми за орална употреба: Раствори за орална употреба, сирупи, суспензии.
- Топикални препарати: Кремови, масти, раствори, гелови, спрејови, вагиналети, супозитории.
- Стерилни дозни форми: Парентерални мало-волуменски, капки за очи, масти за очи.

Покрај капацитетите за производство на готови фармацевтски производи Алкалоид-Фармација има погон за екстракција на опиоиди, кој вклучува производство на морфин и негови деривати како фармацевтски суровини.

Сегментот Алкалоид - Хемија денес има развиена програма за производство на хемикалии и реагенси од органско и неорганско потекло, со ра, puriss, purum и со фармакопејски квалитети. Истите се наменети за лабораториите во институтите, факултетите, клиниките, фармацевтската и козметичката индустрија, како и во процесите на производство на други индустрии.

Палетата на производи на Алкалоид - Козметика се состои од производите за нега на кожа, производите за нега на детска кожа, сапуни, производите за нега на коса, производите за нега на заби, парфемската колекција за мажи, парфемската колекција за жени, како и козметиката за домаќинството. Состојките кои се составен дел на производите се набавуваат од добавувачи кои ги задоволуваат високите стандарди за квалитет и истите се во согласност со барањата на Европската директива за квалитетен козметички производ.

Главни дејности во Алкалоид - Билкарство се обработка, мешање и пакување на билни суровини како корени, листови, овошје, семе итн.

Приходите по сегменти се приходи кои се обелоденети во консолидираниот биланс на успех на Групата, коишто се директно поврзани со работењето на сегментот и соодветен дел од останатите приходи на Групата кои што се распределени на разумна основа на сегментот.

Расходите по сегменти се расходи кои се обелоденети во консолидираниот биланс на успех на Групата, коишто се директно поврзани со работењето на сегментот и соодветен дел од останатите расходи на Групата кои што се распределени на разумна основа на сегментот.

Нето оперативните средства на Групата се состојат примарно од материјални и нематеријални средства, залихи и побарувања намалени за нето оперативните обврски, додека нето финансиските средства на Групата примарно се состојат од парични средства и парични еквиваленти, останати тековни финансиски средства намалени за финансиски обврски, одложен данок и данок на добивка.

Сметководствените политики на сегментите се исти со сметководствените политики на Групата. Ова се всушност податоците кои што се репортираат на управувачките структури за целите на донесување одлуки за распределба на ресурсите и за оценување на резултатите од работењето на сегментите.

БЕЛЕШКИ КОН КОНСОЛИДИРАНИТЕ ФИНАНСИСКИ ИЗВЕШТАИ

2. СМЕТКОВОДСТВЕНИ ПОЛИТИКИ (продолжение)

2.6 Наеми

Плаќањата за оперативен наем се признаени како расход во консолидираниот Биланс на успех на праволиниска основа во рамките на времетраењето на наемот.

2.7 Курсни разлики

Валута за вреднување и обелоденување

Валута за вреднување и обелоденување на трансакциите на Групата е македонскиот Денар. Износите вклучени во консолидираниите финансиски извештаи се прикажани во илјади Денари.

Трансакции и состојби

Трансакциите направени во странски средства на плаќање се пресметуваат во македонски Денари по курсот кој важел на денот на трансакцијата. Курсните разлики настанати од таквите трансакции во текот на годината и од сведувањето на средствата и обврските искажани во странски средства за плаќање по курсот кој важел на денот на Консолидираниот Извештај за финансиската состојба, се искажуваат во Консолидираниот Биланс на успех како приходи или расходи. Курсните разлики настанати од искажувањето во Денари на вложувањата изразени во странски средства за плаќање, се прикажани во главнината.

Подружници

Резултатите од подружниците, кои што не делуваат во услови на хиперинфлација и имаат различна функционална валута од валутата за обелоденување, се искажани во валутата за обелоденување како што следи:

Средствата и обврските се пресметани според крајниот курс на денот на консолидираниот извештај за финансиската состојба;

Приходите и расходите се пресметани со примена на просечниот курс за периодот на известување (освен ако просечниот курс не претставува разумна основа за изразување на кумулативниот ефект на курсевите на денот на трансакцијата, во кој случај е користен курсот на трансакцијата); и

Курсните разлики произлезени од погоренаведеното се прикажани како посебна ставка во капиталот.

2.8 Материјални средства

Материјалните средства иницијално се прикажуваат по нивната набавна вредност. Земјиштето, градежните објекти и дел од опремата се прикажани по нивната пазарна вредност, врз основа на процена направена од страна на независен проценител, намалени за исправката на вредноста. Набавната вредност заедно со акумулираната исправка на вредноста се корегирани за ефектот на ревалоризацијата што произлегува од нивната проценка, со цел сегашната вредност да е еднаква на објективната вредност. Останатите материјални средства, се искажани по нивната набавна вредност намалена за исправката на вредноста. Набавната вредност претставува фактурна вредност на набавените материјални средства зголемена за сите трошоци настанати до нивното ставање во употреба.

БЕЛЕШКИ КОН КОНСОЛИДИРАНИТЕ ФИНАНСИСКИ ИЗВЕШТАИ

2. СМЕТКОВОДСТВЕНИ ПОЛИТИКИ (продолжение)

2.8 Материјални средства (продолжение)

Издатоците за реконструкција, адаптација или друго вложување со кои се зголемува корисниот век на употреба или капацитетот се капитализираат со нивното настанување. Трошоците за редовно одржување и поправки се евидентираат на товар на трошоците на работењето во моментот на нивното настанување.

Позитивниот ефект од проценката на материјалните средства се евидентира на главнината како ревалоризациона резерва. Негативниот ефект од проценката на материјалните средства се евидентира на главнината, до износот на ревалоризационата резерва на одредено средство, а разликата се евидентира во консолидираниот Биланс на успех. Остатокот од ревалоризационата резерва се пренесува на задржаната добивка во моментот на отуѓувањето на средството.

Земјиштето не се амортизира. Амортизацијата на останатите материјални средства се пресметува со примена на праволиниската метода и е наменета за алоцирање на набавната или проценетата вредност на основните средства во еднакви годишни износи во текот на предвидениот век на употреба на материјалните средства. Предвидениот корисен век на средствата е:

Згради	10 - 40 години
Опрема за производство	10 - 20 години
Возила	4 години
Мебел, компјутери и останата опрема	3 - 10 години

Резидуалната вредност на средствата и нивниот предвиден век на користење се проценува на датумот на консолидираниот извештај за финансиската состојба и се корегира доколку е потребно.

Сегашната вредност на материјалните средства се намалува до износот на надоместувачката вредност во случај кога сегашната вредност е повисока од проценетата надоместувачка вредност.

Отстапените или на друг начин отуѓени материјални средства се елиминираат од консолидираниот извештај за финансиската состојба заедно со исправката на вредноста. Добивката или загубата што произлегува од таквото отуѓување се признава во Билансот на успех.

2.9 Нематеријални средства

Нематеријалните средства се состојат од жигови, лиценци и софтвер. Нематеријалните средства се евидентираат по нивната набавна вредност намалена за исправката на вредноста. Набавната вредност претставува фактурна вредност на набавените нематеријални средства зголемена за сите трошоци настанати до нивното право на користење.

Амортизацијата на нематеријалните средства се врши во еднакви годишни износи во текот на предвидениот век на употреба на нематеријалните средства, а најмногу до 10 години.

БЕЛЕШКИ КОН КОНСОЛИДИРАНИТЕ ФИНАНСИСКИ ИЗВЕШТАИ

2. СМЕТКОВОДСТВЕНИ ПОЛИТИКИ (продолжение)

2.9 Нематеријални средства (продолжение)

Одделно стекнати нематеријални средства

Нематеријалните средства со конечен животен век кои што се стекнати одделно се прикажуваат по нивната набавна вредност, намалени за акумулираната амортизација и за исправката на вредност. Амортизацијата на стекнатите нематеријални средства се врши во еднакви годишни износи во текот на предвидениот век на употреба на нематеријалните средства, а најмногу до 10 години. Предвидениот век на употреба и методот на амортизација се предмет на испитување на крајот на секој период за известување.

Интерно генерирани нематеријални средства - трошоци за истражување и развој

Издатоците за истражување се признаваат како расходи при нивното настанување. Интерно генерираните нематеријални средства кои произлегуваат од фазата на развој се признаваат доколку и само доколку може да го демонстрираат следното:

- Техничка изводливост за довршување на нематеријалното средство, така што тоа да биде расположливо за употреба или продажба,
- Неговата намера е да го доврши нематеријалното средство и да го користи или продаде,
- Неговата способност да го користи или продаде нематеријалното средство.
- Како нематеријалното средство ќе создава веројатни идни економски користи.
- Расположливоста на соодветни технички, финансиски и други ресурси за довршување на развојот и за употреба или продажба на нематеријалното средство,
- Неговата способност за веродостојно мерење на издатокот кој може да му се припише на нематеријалното средство за време на неговиот развој.

Износот на иницијално признатите интерно генерирани нематеријални средства е збир од настанатите трошоци од денот кога нематеријалното средство за прв пат ги исполнува критериумите за признавање наведени погоре. Во случај кога интерно генерираните нематеријални средства не ги задоволуваат критериумите наведени погоре, трошоците за развој се признаваат во консолидираниот Биланс на успех во периодот во кој што се настанати.

Последователно по иницијалното признавање, интерно генерираните нематеријални средства се прикажуваат по нивната набавна вредност намалени за акумулираната амортизација и исправката на вредност на ист начин како и одделно стекнатите нематеријални средства.

БЕЛЕШКИ КОН КОНСОЛИДИРАНИТЕ ФИНАНСИСКИ ИЗВЕШТАИ

2. СМЕТКОВОДСТВЕНИ ПОЛИТИКИ (продолжение)

2.10 Обезвреднување на нефинансиските средства

Средствата кои имаат неограничен век на користење и не се амортизираат, се предмет на годишна анализа за можноста од нивно обезвреднување. Средствата кои се амортизираат се предмет на анализа за можноста од нивно обезвреднување секогаш кога настаните или измените во деловните услови укажуваат дека нивната сегашна вредност е повисока од проценетата надоместувачка вредност. Загубата од обезвреднување се евидентира за износот за кој сегашната вредност на средството ја надминува вредноста за неговото повторно надоместување. Надоместувачката вредност претставува повисоката вредност од нето продажната цена на средството, намалена за трошоците на продажба и неговата употребна вредност. Со цел за да се процени обезвреднувањето, средствата се групирани во најмали единици кои генерираат пари. Нефинансиските средства, освен гудвилот, кои се обезвреднети се проценуваат за можната корекција на обезвреднувањето на датумот на Консолидираниот Извештај за финансиската состојба.

2.11 Финансиски средства

Финансиските средства на Групата се класифицирани во следните категории: позајмици и побарувања и хартии од вредност расположливи за продажба. Класификацијата на вложувањата е направена во зависност од намената за која финансиските средства се набавени. Класификацијата на финансиските средства се одредува во моментот на нивната набавка и се анализира на секој датум на известување.

Позајмици и побарувања

Позајмиците и побарувањата се финансиски средства со дефинирани услови за плаќање и не се котираат на пазарите на хартии од вредност. Позајмиците и побарувањата се вклучени во тековните средства, освен оние кои имаат доспевање подолго од 12 месеци по датумот на Консолидираниот Извештај за финансиската состојба. Позајмиците и побарувањата се прикажани во Консолидираниот Извештај за финансиската состојба на позицијата Побарувања од купувачите и останати побарувања (Белешка 2.13).

Хартии од вредност расположливи за продажба

Финансиските средства “расположливи за продажба” се класифицирани како нетековни средства, освен оние кои раководството планира да ги отуѓи во период пократок од 12 месеци по датумот на Консолидираниот Извештај за финансиската состојба.

Набавката и продажбата на финансиските средства се евидентира на денот на тргувањето. Вредноста на набавката ги вклучува и трошоците за трансакцијата. Финансиските средства се бришат од евиденцијата во моментот на нивната продажба или во моментот на завршување на правото за добивање на надоместок. Финансиските средства “расположливи за продажба” се вреднуваат по нивната пазарна вредност. Групата исто така има вложувања во акции кои не котираат на пазар за хартии од вредност но се класифицирани како финансиски средства „расположливи за продажба“ и се вреднуваат по набавна вредност, бидејќи Групата очекува дека набавната вредност ќе се приближи до пазарната вредност. Позајмиците и побарувањата се вреднуваат по нивната амортизирана вредност со примена на ефективна каматна стапка.

БЕЛЕШКИ КОН КОНСОЛИДИРАНИТЕ ФИНАНСИСКИ ИЗВЕШТАИ

2. СМЕТКОВОДСТВЕНИ ПОЛИТИКИ (продолжение)

2.11 Финансиски средства (продолжение)

Хартии од вредност расположливи за продажба (продолжение)

Промените во вредноста на финансиските средства се евидентираат во главнината и Консолидираниот Извештај за сеопфатна добивка, освен загубите од обезвреднување на финансиските средства, каматите пресметани со ефективна каматна метода и курсните разлики на финансиските средства кои што се признаваат во консолидираниот Биланс на успех.

Во моментот на продажба на финансиските средства, акумулираниот износ во главнината што произлегува од промената на вредноста на финансиските средства се евидентира во консолидираниот Биланс на успех. Дивидендите што се добиваат од поседувањето на финансиските средства се евидентираат во консолидираниот Биланс на успех со стекнување на правото за добивање парични средства.

Пазарната вредност на финансиските средства се базира на последната тргувана цена на акцијата на Македонската берза за хартии од вредност. Вложувањата за кои вредноста не може со сигурност да се измери се прикажани според нивната набавна или ревалоризирана вредност намалена за исправката на вредноста.

На крајот на секој известувачки период, Групата врши анализа на вредноста на финансиските средства. Во случај кога постојат доволно индикатори дека вредноста на финансиските средства е неповратно намалена под нивната сегашна вредност, овие финансиски средства се сметаат за обезвреднети. Во тој случај, разликата помеѓу износот на обезвреднувањето и ревалоризационата резерва во главнината што произлегува од промената на вредноста на финансиските средства се евидентира во билансот на успех. Загубата од обезвреднување на вложувањата која што е евидентирана во консолидираниот Биланс на успех не се враќа повторно преку истиот. Анализата на обезвреднувањето на побарувањата од купувачите е опишана во Белешка 2.13.

2.12 Залихи

Залихите се искажуваат по цената на чинењето или по нето очекуваната продажна вредност во зависност од тоа која е пониска. Цената на чинење е пресметана врз база на стварните цени. Цената на чинењето на производството во тек, полупроизводите и готовите производи, ги опфаќа сите директни трошоци на производство и производните општи трошоци. Нето очекуваната продажна вредност претставува проценета продажна вредност намалена за трошоците за продажба.

2.13 Побарувања од купувачите

Побарувањата од купувачите се искажани по фактурираната вредност намалена за исправката на побарувањата. Исправката на вредноста на побарувањата од купувачите се врши секогаш кога постојат објективни докази дека побарувањето не може да се наплати. Индикаторите кои се користат при проценката за ненаплативост на побарувањата се: несолвентност, можноста од ликвидација и стечај и доцнење при исплатата на побарувањата. Износот на исправката на вредноста претставува разлика помеѓу фактурната вредност на побарувањата и износот кој се очекува да биде надоместен. Направената исправка на побарувањата се прикажува на позицијата: “Трошоци на продажба и маркетинг” во консолидираниот Биланс на успех.

БЕЛЕШКИ КОН КОНСОЛИДИРАНИТЕ ФИНАНСИСКИ ИЗВЕШТАИ

2. СМЕТКОВОДСТВЕНИ ПОЛИТИКИ (продолжение)

2.14 Пери и парични еквиваленти

Перите и паричните еквиваленти се состојат од готовина на сметките во банките и во благајните.

2.15 Акционерски капитал

Акционерскиот капитал се состои од обични акции. Откупот на сопствени акции се прикажува како намалување на акционерскиот капитал зголемен за сите трошоци за негово откупување или отуѓување. Отуѓувањето на сопствените акции се прикажува како зголемување на акционерскиот капитал и е еднаков на готовинските приливи намалени за сите трошоци на трансакцијата.

2.16 Обврски по кредити

Иницијално, кредитите се прикажуваат по нивната номинална вредност, намалени за трошоците на трансферот. Во понатамошните периоди, кредитите се прикажуваат намалени за пресметаната камата.

Кредитите се прикажани како тековни обврски, освен за делот кој доспева по 12 месеци од денот на консолидираниот извештај за финансиската состојба.

2.17 Обврски кон добавувачи и останати обврски

Финансиските обврски, иницијално вреднувани по објективна вредност, последователно се вреднуваат по амортизирана набавна вредност со примена на методот на ефективна каматна стапка. Метода на ефективна камата е метода на пресметување на амортизирачка набавна вредност на финансиската обврска и на распределба на трошокот од камата во текот на релевантниот период. Ефективната каматна стапка е стапката која точно ги дисконтира очекуваните идни парични плаќања или примања во текот на очекуваниот животен век на инструментот или, до нето сметководствената вредност на финансиската обврска, при иницијалното признавање.

2.18 Данок на добивка

Данокот на добивка се пресметува и плаќа согласно одредбите на Законот за данок на добивка. Плаќањето на месечниот данок се врши аконтативно утврдено од даночните органи. Крајниот данок по стапка од 10% се пресметува на утврдената добивка од консолидираниот Биланс на успех, коригирана за одредени ставки согласно законските одредби. Во однос на подружниците на Групата, данокот на добивка се пресметува врз база на усвоените даночни закони на денот на извештајот за финансиска состојба во земјите каде што генерираат оданочив приход.

Одложен данок

Одложениот данок е пресметан за временските разлики помеѓу даночната основица и сегашната вредност на средствата и обврските. Одложениот данок не се пресметува при почетно вреднување на средствата и обврските, доколку во моментот на трансакцијата нема влијание врз даночната добивка или загуба. Одложениот данок се пресметува со примена на тековната даночна стапка. Одложените даночни обврски се признаваат за сите оданочиви временски разлики. Одложеното даночно средство е пресметано врз основа на веројатноста на постоење на идни оданочиви добивки кои ќе овозможат искористување на одложеното даночно средство.

БЕЛЕШКИ КОН КОНСОЛИДИРАНИТЕ ФИНАНСИСКИ ИЗВЕШТАИ

2. СМЕТКОВОДСТВЕНИ ПОЛИТИКИ (продолжение)

2.18 Данок на добивка (продолжение)

Одложен данок (продолжение)

Одложеното даночно средство е пресметано за временските разлики од вложувања во подружниците, освен ако времето на реализација на временските разлики е контролирано од страна на Групата и е извесно дека истите нема да се реализираат во догледна иднина.

2.19 Користи на вработените

Обврски за пензии

Групата има обврска за исплата на надомести на вработените кои се категоризирани како “Дефинирани користи” и “Дефинирани придонеси”. Обврските се дефинирани како:

- “Дефинирани користи” на вработените - претставува обврска за исплата на надомести во моментот на пензионирање и вообичаено зависи од еден или повеќе фактори како што се години на старост, работен стаж и надоместоци.
- “Дефинирани придонеси” на вработените - претставува обврска за исплата на пензиско осигурување во државни и приватни фондови. Групата нема обврска за исплата на дополнителни износи доколку државните и приватните пензиски фондови немаат доволно средства за исплата на пензиите

Обврската дефинирана во консолидираниот Извештај за финансиската состојба за користите на вработените е прикажана според сегашната вредност на идните готовински одливи. Износот на “Дефинирани користи” се пресметува на годишно ниво од страна на независен актуар со примена на Кредитната метода на проектирани единици. Сегашната вредност на “Дефинирани користи” се пресметува со дисконтирање на проценетите идни готовински одливи, со примена на каматната стапка на високо ликвидни корпоративни обврзници, деноминирани во валутата во која дефинираните користи ќе бидат платени и кои имаат приближно еднаков период на доспевање со периодот на доспевање на дефинираните користи.

Групата има законска обврска за исплата на пензиско осигурување во државни и приватни фондови. По исплатата на придонесите за пензиско осигурување, Групата нема идна обврска по овој основ. Придонесите се евидентираат како користи на вработените во Консолидираниот Биланс на успех во моментот на нивно доспевање. Однапред платените придонеси се евидентираат како побарувања само доколку се осигура иден поврат на платените средства или идно намалување на обврската.

Технолошки вишок

На вработените кои се отпуштени како “технолошки вишок” или доброволно им престанал работниот однос во Групата, им се исплаќа паричен надомест. Надоместот за “технолошки вишок” се евидентира врз основа на настанат доброволен прекин на работниот однос, доставена и прифатена понуда од страна на вработениот за доброволен прекин на работен однос. Стекнатото право на исплата како резултат на “технолошки вишок” или на основа на доброволен престанок на работниот однос, се евидентира како краткорочна обврска и се очекува да се исплати.

БЕЛЕШКИ КОН КОНСОЛИДИРАНИТЕ ФИНАНСИСКИ ИЗВЕШТАИ

2. СМЕТКОВОДСТВЕНИ ПОЛИТИКИ (продолжение)

2.19 Користи на вработените (продолжение)

Учество во добивка

На вработените може да им се признае право на учество во добивката, со одлука на Управниот одбор на Групата за распределба на добивката. Стекнатото право на учество во добивка се евидентира како краткорочна обврска и се очекува да се исплати.

2.20 Резервирања

Резервирања за обновување на околината, реструктурирање или тужби против Групата се признаваат кога постои законска или судска обврска како резултат на минат настан и кога износот на надоместот со голема веројатност може да се предвиди. Резервирања не се вршат за идни загуби од работењето.

Резервирањата се евидентираат според нивната сегашна вредност на очекуваните трошоци, потребни за надоместување на обврската.

2.21 Формирање на приходот - признавање и мерење

Приходот претставува објективна вредност на примениот надомест или побарувањето за продадени добра и услуги. Приходот се прикажува намален за данокот на додадена вредност, проценетите поврати, дисконтите и рабатите. Приходите се состојат од:

Приходи од продажба на производи

Приходите од продажба на производи се признаваат во моментот на испораката на производите и прифаќање од страна на купувачот.

Приходи од продажба на услуги

Приходите од продажба на услуги се признаваат во моментот на извршување на услугата имајќи го во предвид степенот на завршеност на договорената услуга.

Приходи од камати

Приходите од камати се пресметуваат со примена на ефективната каматна стапка. Приходот од камати се намалува до износот на надоместувачката вредност, во случај на обезвреднување на побарувањето и претставува дисконтиран износ на очекуваниот прилив на готовински средства.

Приходи од дивиденди

Приходите од дивиденди се признаваат во моментот на настанување на правото за надомест од страна на издавачите на сопственичките хартии од вредност.

2.22 Дивиденди

Групата ги евидентира обврските по дивиденди кон акционерите, по одобрување на обврската за дивиденди на годишното Собрание на акционерите.

БЕЛЕШКИ КОН КОНСОЛИДИРАНИТЕ ФИНАНСИСКИ ИЗВЕШТАИ

2. СМЕТКОВОДСТВЕНИ ПОЛИТИКИ (продолжение)

2.23 Основи и обем на консолидација

Консолидираните финансиски извештаи ги опфаќаат извештаите на Матичното друштво АЛКАЛОИД АД Скопје и подружниците обелоденети во Белешка 2.4. Финансиските извештаи на подружниците се вклучени во консолидираните финансиски извештаи од датумот на пренесување на контролата до датумот на престанокот на истата.

Интеркомпаниските трансакции, салда и нереализирани добивки од трансакциите помеѓу деловните субјекти се елиминираат. По потреба се извршени рекласификации на податоците обелоденети во финансиските извештаи на подружниците со цел на усогласување на неговите сметководствени политики со политиките на Групата.

2.24 Државни поддршки

Државните поддршки не се признават се додека не постои разумно уверување дека Групата ќе се усогласи со условите поврзани со нив, и дека поддршките ќе биде примени. Државните поддршки се признаваат во добивката или загубата на систематска основа во периодите во кои Групата ги признава како расходи поврзаните трошоци за кои поддршките се наменети да ги надоместат.

Конкретно, државните поддршки за да се добијат чиј основен услов им е Групата да набави, изгради или на некој друг начин се стекне со нетековни средства, се признаваат како одложени приходи во билансот на состојба и се пренесуваат во добивката или загубата на систематска и рационална основа за време на животниот век на стекнатото средство.

Државните поддршки кои се добиваат како компензација за веќе настанатите трошоци или се добиваат како непосредна финансиска поддршка на Групата без обврска за идни поврзани трошоци со истите, се признаваат во добивката или загубата во периодот во кој настануваат како побарување.

3. ФИНАНСИСКИ РИЗИЦИ

3.1 Видови финансиски ризици

Во своето работење, Групата е изложено на повеќе видови на финансиски ризици како што се пазарен ризик (ризик од промена на девизните курсеви, пазарните вредности и цените), кредитен ризик, ризик од неликвидност и каматен ризик. Пристапот на Групата во управување со финансискиот ризик е насочен кон проценка на непредвидливоста на финансискиот пазар и настојува да изнајде начин за навремено минимизирање на потенцијалните негативни ефекти. Управувањето со ризикот го врши Финансискиот сектор, а врз основа на политиките одобрени од страна на Управниот одбор.

Пазарен ризик

а) Ризик од промена на девизниот курс

Групата е вклучено во меѓународни трансакции и е изложено на ризик од промена на девизните курсеви, како резултат на изложеност на домашната валута во однос на различните странски валути. Ризикот од промена на девизниот курс се управува преку обезбедување на доволни количества на готовина во странски валути во банки за обезбедување на континуитет на операциите на Групата.

БЕЛЕШКИ КОН КОНСОЛИДИРАНИТЕ ФИНАНСИСКИ ИЗВЕШТАИ

3. ФИНАНСИСКИ РИЗИЦИ (продолжение)

3.1 Видови финансиски ризици (продолжение)

Пазарен ризик (продолжение)

б) Ризик од промена на цените

Групата е изложено на ризик од промена на пазарната вредност на вложувањата расположливи за продажба. Групата не е изложено на ризик од промена на цената на готовите производи.

Кредитен ризик

Групата нема значајна концентрација на кредитен ризик. Воспоставените политики и процедури овозможуваат продажба на купувачи со соодветна кредитна историја. Побарувањата од купувачите се состојат од голем број на салда. На тој начин, управувањето со кредитниот ризик вклучува политика на разумно намалување и дисперзија на концентрацијата на побарувањата во портфолиото на клиентите.

Ризик од неликвидност

Ризикот од неликвидност се управува преку обезбедување на доволни количества на готовина, можност за обезбедување на средства за кредитирање на операциите на Групата.

Каматен ризик

Групата не поседува значајни финансиски средства кои би обезбедиле принос на камати, така што готовинскиот тек на Групата не е под влијание на промените на пазарните каматни стапки.

Групата е изложено на каматен ризик за долгорочните и краткорочните кредити. Групата нема посебна политика за намалување на каматниот ризик, и истиот го регулира во директни преговори со банките. Каматните стапки на долгорочните кредити се помали од краткорочните, и значајно не варираат. Каматите на краткорочните кредити земени од банките во земјата во тековниот период се намалени во однос на минатата година.

3.2 Објективна вредност

Објективната вредноста на вложените средства расположливи за продажба се базира на вредноста на акциите кои котираат на официјалниот финансиски пазар на датумот на консолидираниот Извештај за финансиската состојба.

За вреднување на вложувањата кои не котираат на официјалниот пазар, се применува тековната пазарна вредност на вложувања во хартии од вредност во иста или слична групација во која дејствува субјектот.

Сметководствената вредност намалена за проценетите исправки на вредноста на финансиски средства и обврски, со рок на доспевање пократок од една година, ја претставува приближно нивната објективна вредност.

Проценките на Групата се базираат на искуството и останатите фактори, вклучувајќи ги и очекувањата за идните настани за кои се верува дека се веројатни во сегашните околности.

БЕЛЕШКИ КОН КОНСОЛИДИРАНИТЕ ФИНАНСИСКИ ИЗВЕШТАИ

3. ФИНАНСИСКИ РИЗИЦИ (продолжение)

3.3 Управување со ризикот од финансирање

Групата користи кредити со цел да обезбеди континуирано работење и да обезбеди поврат на вложувањата на инвеститорите и акционерите преку оптимизација на обврските по кредити и капиталот. Доколку е потребно, Групата може да го намали ризикот од финансирање преку намалување на износот распределен за дивиденди кон акционерите, да издава нови акции или да продаде средства со цел намалување на ризикот од финансирање.

4. СМЕТКОВОДСТВЕНИ ПРОЦЕНКИ

Групата врши проценка на идните настани. Проценетите износи вообичаено се блиски до реалните износи на остварените настани. Оние проценки кои може да имаат материјално влијание врз сегашната вредност на средствата и обврските во иднина се опишани подолу:

Објективна вредност на материјалните средства

Објективната вредност на проценетите материјални средства се анализира од страна на Групата на датумот на консолидираниот Извештај за финансиската состојба дали претрпеле значајна промена во однос на вредност на денот на проценката. Проценката на Групата е дека разликата помеѓу нивната пазарна вредност и проценетата сметководствената вредност е нематеријална и не влијае врз искажаниот резултат.

Објективна вредност на финансиските средства

Објективната вредност на финансиските средства расположливи за продажба, кои не котираат на официјалниот пазар на Македонската берза на хартии од вредност се евидентирани според нивната набавна вредност. Проценка на Групата е дека нивниот износ и разлика до можната пазарна вредност е нематеријална и истата нема никакво влијание врз искажаниот резултат, имајќи ги во предвид бројот на акциите во портфолиото на Групата, односно процентот на учество во вкупниот капитал на издавачите на хартии од вредност и нивната неликвидност.

Побарувања од купувачите

Групата врши анализа на објективната вредноста на побарувањата од купувачите.

Проценки за евидентирање на користи на вработените

МСС19 користи на вработените, бара да се направат веродостојни проценки на износот на користите кој треба да се евидентира како обврска за користи на вработените. За оваа цел се користат актуарски проценки и техники како што се очекувана стапка на инфлација, долгорочно зголемување на медицинските трошоци, обрт на вработени и дисконтната стапка. Евентуалните промени на овие проценки на било која од овие варијабли може да ја промени обврската на Групата по основ на користи на вработените.

БЕЛЕШКИ КОН КОНСОЛИДИРАНИТЕ ФИНАНСИСКИ ИЗВЕШТАИ

5. СЕГМЕНТНО ИЗВЕСТУВАЊЕ

Примарен известувачки образец - деловен сегмент

Сегментното известување до менаџментот се базира на информации за производите и категориите на купувачите.

Основни категории на производи се фармацевтски и нефармацевтски производи (хемиски, козметички и производи од билно потекло). Основна категорија на купувачи за производите на Групата се купувачи на големо.

Резултатите на сегментот за годината што завршува на 31 декември се:

	Продажби		Добивка од работењето	
	2018	2017	2018	2017
Фармација	8.358.622	7.695.963	960.330	884.343
Хемија	234.042	287.194	15.340	20.542
Козметика	898.878	841.275	4.821	19.498
Билкарство	291.744	270.284	2.258	(12.138)
Вкупно	9.783.286	9.094.716	982.749	912.245
Финансиски трошоци			(13.983)	(4.491)
Добивка пред даноци			968.766	907.754
Данок од добивка			(106.355)	(98.477)
Нето добивка			862.411	809.277

Сите приходи наведени погоре се генерирани од продажби кон надворешни купувачи.

Средствата и обврските на сегментот за годината што завршува на 31 декември се:

Средства

	2018	2017
Фармација	9.754.935	9.190.381
Хемија	20.972	188.213
Козметика	1.581.561	1.342.252
Билкарство	614.808	596.689
Вкупно средства	11.972.276	11.317.535

Обврски

	2018	2017
Фармација	2.282.527	2.035.345
Хемија	106.923	104.043
Козметика	198.788	214.362
Билкарство	38.747	87.715
Вкупно обврски	2.626.985	2.441.465

Останати ставки на сегментот за годината што завршува на 31 декември се:

	Амортизација		Инвестиции	
	2018	2017	2018	2017
Фармација	514.689	447.230	1.042.653	804.842
Хемија	11.104	9.815	13.608	17.708
Козметика	24.127	21.330	11.287	27.671
Билкарство	22.814	22.685	14.189	11.199
Вкупно	572.734	501.060	1.081.737	861.420

БЕЛЕШКИ КОН КОНСОЛИДИРАНИТЕ ФИНАНСИСКИ ИЗВЕШТАИ

5. СЕГМЕНТНО ИЗВЕСТУВАЊЕ (продолжение)

Секундарен известувачки образец - географски сегмент

Република Северна Македонија е матична земја на Групата каде се одвива дел од активностите.

	Приходи од продажба		Постојани средства	
	2018	2017	2018	2017
Северна Македонија	3.624.093	3.486.685	6.167.715	5.668.858
Србија	1.916.251	1.587.385	24.643	27.941
Хрватска	817.998	813.248	8.231	10.166
Босна и Херцеговина	794.301	778.615	2.214	2.256
Останати земји	2.630.643	2.428.783	71.376	57.667
Вкупно	9.783.286	9.094.716	6.274.179	5.766.888

Прикажувањето на продажбите е врз основа на потеклото на купувачот.

Нетековните средства се состојат од материјални и нематеријални средства.

Информации за поголемите купувачи

Продажбите од сегментот Фармација се одвиваат во повеќе земји и преку повеќе купувачи. Нема купувач со поголемо учество во продажбите на фармацевтски производи.

Кај продажбите на сегментот Хемија има еден купувач што учествува во директните продажби со 20,5% (2017: 26%).

Кај продажбите на сегментот Козметика има еден купувач што учествува во директните продажби со 16% (2017: 15,9%).

Кај продажбите на сегментот Билкарство има еден купувач што учествува во директните продажби со 42,7% (2017: 37,5%).

Видови на продажби

	2018	2017
Продажба на производи	7.263.842	6.774.755
Продажба на стоки	2.432.049	2.217.458
Останата продажба	87.395	102.503
	9.783.286	9.094.716

(Во илјади денари)

БЕЛЕШКИ КОН КОНСОЛИДИРАНИТЕ ФИНАНСИСКИ ИЗВЕШТАИ

6. МАТЕРИЈАЛНИ СРЕДСТВА

	Земјиште	Градежни објекти	Опрема	Инвестиции во тек	Вкупно
Набавна вредност					
На 1 јануари 2017	833.525	2.065.625	3.345.362	45.024	6.289.536
Зголемувања	-	-	37.733	503.599	541.332
Пренос од инвестиции во тек	-	112.918	318.392	(431.310)	-
Елиминација на средства	-	(34)	(35.180)	(203)	(35.417)
Курсни разлики	-	1.367	118	-	1.485
На 31 декември 2017	833.525	2.179.876	3.666.425	117.110	6.796.936
Исправка на вредност					
На 1 јануари 2017	-	159.038	2.062.168	-	2.221.206
Амортизација за 2017	-	60.039	237.190	-	297.229
Елиминација на средства	-	(4)	(33.592)	-	(33.596)
Курсни разлики	-	704	(78)	-	626
На 31 декември 2017	-	219.777	2.265.688	-	2.485.465
Сегашна вредност					
На 31 декември 2017	833.525	1.960.099	1.400.737	117.110	4.311.471
Набавна вредност					
На 1 јануари 2018	833.525	2.179.876	3.666.425	117.110	6.796.936
Зголемувања	-	11.326	26.877	667.180	705.383
Пренос од инвестиции во тек	1.978	42.588	564.244	(608.810)	-
Елиминација на средства	-	-	(25.223)	-	(25.223)
Курсни разлики	-	311	(1.529)	(1)	(1.219)
На 31 декември 2018	835.503	2.234.101	4.230.794	175.479	7.475.877
Исправка на вредност					
На 1 јануари 2018	-	219.777	2.265.688	-	2.485.465
Амортизација за 2018	-	63.078	279.760	-	342.838
Елиминација на средства	-	-	(23.564)	-	(23.564)
Курсни разлики	-	218	(1.572)	-	(1.354)
На 31 декември 2018	-	283.073	2.520.312	-	2.803.385
Сегашна вредност					
На 31 декември 2018	835.503	1.951.028	1.710.482	175.479	4.672.492

Земјиштето и градежните објекти се проценети по нивната пазарна вредност на 31 декември 2014 година од страна на независен проценител. Ревалоризациониот ефект е пренесен во останати резерви на капиталот (Белешка 15).

(Во илјади денари)

БЕЛЕШКИ КОН КОНСОЛИДИРАНИТЕ ФИНАНСИСКИ ИЗВЕШТАИ

7. НЕМАТЕРИЈАЛНИ СРЕДСТВА

	Патенти и лиценци	Софтвер и интерно генерирани нематеријални и средства	Останати средства	Средства во подготовка	Вкупно
Набавна вредност					
На 1 јануари 2017	369.487	1.602.392	74.451	90.653	2.136.983
Зголемување	-	5.828	797	313.463	320.088
Пренос од инвестиции во тек	5.669	272.813	7.853	(286.335)	-
Отуѓувања на средства	(29.481)	-	-	-	(29.481)
Курсни разлики	(497)	(381)	531	(20)	(367)
На 31 декември 2017	345.178	1.880.652	83.632	117.761	2.427.223
Исправка на вредност					
На 1 јануари 2017	320.437	436.602	40.758	-	797.797
Амортизација за тековна година	20.372	175.202	8.257	-	203.831
Отуѓувања на средства	(29.481)	-	-	-	(29.481)
Курсни разлики	2	(339)	(4)	-	(341)
На 31 декември 2017	311.330	611.465	49.011	-	971.806
Сегашна вредност на 31 декември 2017	33.848	1.269.187	34.621	117.761	1.455.417
Набавна вредност					
На 1 јануари 2018	345.178	1.880.652	83.632	117.761	2.427.223
Зголемување	-	10.211	1.680	364.463	376.354
Пренос од инвестиции во тек	19.009	385.406	8.747	(413.162)	-
Курсни разлики	(493)	(716)	159	-	(1.050)
На 31 декември 2018	363.694	2.275.553	94.218	69.062	2.802.527
Исправка на вредност					
На 1 јануари 2018	311.330	611.465	49.011	-	971.806
Амортизација за тековна година	15.221	205.928	8.747	-	229.896
Курсни разлики	7	(612)	(257)	-	(862)
На 31 декември 2018	326.558	816.781	57.501	-	1.200.840
Сегашна вредност на 31 декември 2018	37.136	1.458.772	36.717	69.062	1.601.687

Нето сегашна вредност на софтверот изнесува 84.539 илјади Денари (2017: 46.829 илјади Денари), остатокот се интерно генерирани нематеријални средства.

БЕЛЕШКИ КОН КОНСОЛИДИРАНИТЕ ФИНАНСИСКИ ИЗВЕШТАИ

8. ФИНАНСИСКИ ИНСТРУМЕНТИ

Управување со ризикот од финансирање

Раководството на Групата врши редовна анализа на кредитната задолженост.

	<u>2018</u>	<u>2017</u>
Обврски по кредити	588.202	652.153
Пари и парични еквиваленти	(433.811)	(214.389)
Нето обврски по кредити	<u>154.391</u>	<u>437.764</u>
Акционерска главнина	<u>9.345.291</u>	<u>8.876.070</u>
Нето обврски по кредити/Акционерска главнина	<u>1,65%</u>	<u>4,93%</u>

Финансиски инструменти и цели на управување со ризикот

Финансиските инструменти на Групата се состојат од пари и парични еквиваленти, купувачи и останати побарувања, добавувачи и останати обврски и кредити. Во текот на своето работење Групата е изложено на следните ризици:

Ризик од промена на девизните курсеви

Значаен дел од работењето на Групата како што се: продажбите на производи и услуги, набавка на основни средства, сировини и материјали, услуги и кредити се деноминирани во денари од странски валути. Групата не користи финансиски инструменти за минимизирање на ризикот, од причини што такви инструменти не постојат на пазарот во Северна Македонија.

Состојбата на девизните износи деноминирани во Денари е следната:

	<u>Обврски</u>		<u>Средства</u>	
	<u>2018</u>	<u>2017</u>	<u>2018</u>	<u>2017</u>
ЕУР	1.213.635	1.085.227	1.221.562	1.223.249
РУР	13.460	4.897	260.530	434.080
УСД	131.141	91.295	64.601	10.443
ЦХФ	7.599	14.029	15.906	5.796
Останати валути	104.365	112.311	581.342	589.808

Групата најмногу е изложено на Евро и Руска рубља.

Следната табела ја покажува сензитивната анализа за зголемување и намалување од 10% на македонскиот Денар во однос на соодветните странски валути. Сензитивната анализа е направена на девизните салда на средствата и обврските на датумот на консолидираниот Извештај за финансиската состојба. Позитивните износи претставуваат зголемување на добивката во консолидираниот извештај за Биланс на успех, а негативните износи, претставуваат нејзино намалување.

БЕЛЕШКИ КОН КОНСОЛИДИРАНИТЕ ФИНАНСИСКИ ИЗВЕШТАИ

8. ФИНАНСИСКИ ИНСТРУМЕНТИ (продолжение)

Ризик од од промена на девизните курсеви (продолжение)

	Зголемување од 10% на вредноста на Денарот		Намалување од 10% на вредноста на Денарот	
	2018	2017	2018	2017
ЕУР	(793)	(13.802)	793	13.802
РУР	(24.707)	(42.918)	24.707	42.918
УСД	6.654	8.085	(6.654)	(8.085)
ЦХФ	(831)	823	831	(823)
Останати валути	(47.698)	(47.750)	47.698	47.750
Биланс на успех и Капитал	(67.375)	(95.562)	67.375	95.562

Сензитивноста на Групата кон странските валути во 2018 година е помала од 2017 година, како резултат на намалување на побарувањата од купувачите во странство и намалување на кредитите и обврските кон странските добавувачи.

Ризик од промена на каматни стапки

Групата е изложено на ризик од промена на каматните стапки.

Следната табела ја покажува сензитивната анализа за зголемување и намалување за 10% на каматните стапки на девизните кредити на денот на консолидираниот Извештај за финансиската состојба. Позитивните износи претставуваат зголемување на добивката во Консолидираниот Биланс на успех, а негативните износи претставуваат намалување.

	Зголемување од 10%		Намалување од 10%	
	2018	2017	2018	2017
Кредити	1.395	1.510	(1.395)	(1.510)
Биланс на успех и Капитал	(1.395)	(1.510)	1.395	1.510

Доколку каматните стапки беа повисоки за 10% од тековните, добивката на Групата во 2018 година ќе беше помала за 1.395 илјади Денари, и обратно, доколку каматните стапки беа пониски добивката на Групата во 2018 година ќе беше поголема за 1.395 илјади Денари.

Ризик од ликвидност

Раководството на Групата води грижа за обезбедување на ликвидноста. Во соодветни случаи, Групата користи краткорочни и долгорочни кредити за финансирање на работењето. Раководството управува со ризикот од ликвидност преку одржување на извесен износ на слободни пари и парични еквиваленти, секојдневно пратење на состојбата на паричните средства и проекции за идните парични приливи и одливи. Групата има пристап до финансиски средства од банките со релативно ниска каматна стапка, што дополнително обезбедува можност за управување со ликвидноста.

БЕЛЕШКИ КОН КОНСОЛИДИРАНИТЕ ФИНАНСИСКИ ИЗВЕШТАИ

8. ФИНАНСИСКИ ИНСТРУМЕНТИ (продолжение)

Ризик од ликвидност (продолжение)

Подолу е прикажана табелата за рочноста на финансиските обврски на Групата:

2018	До 1 месец	1 - 3 месеци	3 - 12 месеци	12 - 60 месеци	Вкупно
Обврски кон добавувачите	803.126	657.190	219.464	-	1.679.780
Обврски за кредити	-	5.000	298.990	284.212	588.202
	803.126	662.190	518.454	284.212	2.267.982
2017	До 1 месец	1 - 3 месеци	3 - 12 месеци	12 - 60 месеци	Вкупно
Обврски кон добавувачите	789.432	464.353	210.548	-	1.464.333
Обврски за кредити	-	31.368	350.251	270.534	652.153
	789.432	495.721	560.799	270.534	2.116.486

Подолу е прикажана табелата за рочноста на финансиските средства на Групата:

2018	До 1 месец	1 - 3 месеци	3 - 12 месеци	12 - 60 месеци	Вкупно
Побарувања од купувачите	1.016.479	1.006.314	195.692	-	2.218.485
Вложувања во хартии од вредност расположливи за продажба	-	-	-	6.819	6.819
Пари и парични еквиваленти	433.811	-	-	-	433.811
	1.450.290	1.006.314	195.692	6.819	2.659.115
2017	До 1 месец	1 - 3 месеци	3 - 12 месеци	12 - 60 месеци	Вкупно
Побарувања од купувачите	1.223.235	961.278	226.915	-	2.411.428
Вложувања во хартии од вредност расположливи за продажба	-	-	-	5.110	5.110
Пари и парични еквиваленти	214.389	-	-	-	214.389
	1.437.624	961.278	226.915	5.110	2.630.927

БЕЛЕШКИ КОН КОНСОЛИДИРАНИТЕ ФИНАНСИСКИ ИЗВЕШТАИ

8. ФИНАНСИСКИ ИНСТРУМЕНТИ (продолжение)

Даночен ризик

Македонската даночна регулатива постојано е предмет на различни толкувања и на чести промени. Како последица на тоа, трансакциите на Групата можат да бидат оспорени од страна на даночните органи и Групата би можело да се соочи со дополнителни даноци, казни и камати, кои би можеле да бидат значајни. Периодот за кој даночните и царинските органи можат да направат контрола со цел утврдување на даночните обврски на Групата е пет години. Сметководствената евиденција на Групата беше предмет на контрола од страна на даночните власти за даночна контрола на ДДВ за периодот од 1 октомври 2018 до 31 октомври 2018 година за што е издаден Записник од надворешна контрола без идентификувани наоди.

9. ВЛОЖУВАЊА ВО ХАРТИИ ОД ВРЕДНОСТ РАСПОЛОЖЛИВИ ЗА ПРОДАЖБА

	<u>2018</u>	<u>2017</u>
На 1 јануари	5.110	4.649
Зголемувања	5.039	606
Намалувања	(3.330)	(145)
Објективна вредност на вложувањата	-	-
На 31 декември	6.819	5.110

Вложувањата се состојат од:

	<u>2018</u>	<u>2017</u>
Вложувања во некотирани компании	2.272	1.930
Вложувања во котираните компании	4.547	3.180
Вложувања во неповрзани субјекти	6.819	5.110

Вложувањата во хартии од вредност расположливи за продажба претставуваат вложувања во акции и удели на повеќе друштва и банки. Вложувањето во овие друштва и банки е помало од 10% од нивниот регистриран капитал.

Вредноста на вложувањата во котираните друштва е искажана по нивната пазарна вредност. Акциите кои не котираат на пазар за хартии од вредност но се класифицирани како финансиски средства “расположливи за продажба” се вреднуваат по набавна вредност, бидејќи Групата очекува дека набавната вредност ќе се приближи до пазарната вредност.

(Во илјади денари)

БЕЛЕШКИ КОН КОНСОЛИДИРАНИТЕ ФИНАНСИСКИ ИЗВЕШТАИ

10. ЗАЛИХИ

	<u>2018</u>	<u>2017</u>
Суровини и материјали	965.492	929.727
Резервни делови	400	573
Ситен инвентар	2.869	1.701
Производство во тек	325.423	377.362
Готови производи	963.155	752.409
Трговски стоки	479.413	418.212
	<u>2.736.752</u>	<u>2.479.984</u>

11. ПОБАРУВАЊА ОД КУПУВАЧИТЕ

Побарувања од купувачи

	<u>2018</u>	<u>2017</u>
Побарувања од купувачи	2.459.097	2.675.896
Минус: исправка на вредноста	(240.612)	(264.468)
Нето побарувања од купувачи	<u>2.218.485</u>	<u>2.411.428</u>

Движење на исправката на вредноста:

	<u>2018</u>	<u>2017</u>
На почеток на годината	264.468	266.625
Исправка за годината	6.445	8.284
Директен отпис	(1.596)	(18)
Наплатено во годината	(24.932)	(10.860)
Курсни разлики	(3.773)	437
На крајот на годината	<u>240.612</u>	<u>264.468</u>

	<u>2018</u>	<u>2017</u>
До 1 година	-	-
Над 1 година	240.612	264.468
На 31 Декември	<u>240.612</u>	<u>264.468</u>

12. ОСТАНАТИ ПОБАРУВАЊА

	<u>2018</u>	<u>2017</u>
Аванси	61.246	165.939
Кредити на вработените	314	-
Побарувања за повеќе платен ДДВ	125.996	123.890
Останати побарувања	79.129	117.102
	<u>266.685</u>	<u>406.931</u>

Нетековните побарувања се однесуваат на дадени аванси за набавка на основни средства и истите се реализираат во временски период подолг од една година.

БЕЛЕШКИ КОН КОНСОЛИДИРАНИТЕ ФИНАНСИСКИ ИЗВЕШТАИ

12. ОСТАНАТИ ПОБАРУВАЊА (продолжение)

Објективната вредност на нетековните побарувања од купувачите и останатите побарувања изнесува:

	<u>2018</u>	<u>2017</u>
Останати побарувања	<u>14.988</u>	<u>14.988</u>

Ефективната каматна стапка на нетековните побарувања изнесува:

	<u>2018</u>	<u>2017</u>
	<u>3,00%</u>	<u>3,25%</u>

Групата работи со голем број на купувачи во земјата и странство и поради тоа нема концентрација на кредитен ризик кај побарувањата од купувачите.

Побарувањата за повеќе платен ДДВ на Управата за јавни приходи се надоместуваат редовно.

13. ПАРИ И ПАРИЧНИ ЕКВИВАЛЕНТИ

	<u>2018</u>	<u>2017</u>
Пари во банки	432.491	211.735
Пари во благајна	992	971
Останато	<u>328</u>	<u>1.683</u>
	<u>433.811</u>	<u>214.389</u>

14. АКЦИОНЕРСКИ КАПИТАЛ

	<u>Број на акции</u>	<u>Обични акции</u>	<u>Сопствен и акции</u>	<u>Вкупно</u>
На 1 јануари 2017	<u>1.416.612</u>	<u>2.220.127</u>	<u>(23.032)</u>	<u>2.197.095</u>
Откуп на сопствени акции	-	-	-	-
На 31 декември 2017	<u>1.416.612</u>	<u>2.220.127</u>	<u>(23.032)</u>	<u>2.197.095</u>
Откуп на сопствени акции	-	-	-	-
На 31 декември 2018	<u>1.416.612</u>	<u>2.220.127</u>	<u>(23.032)</u>	<u>2.197.095</u>

Вкупниот број на одобрени и издадени акции е 1.431.353 со номинална вредност од ЕУР 25,56 по акција. Издадените акции се платени во целост.

Од вкупните сопствени акции, 14.741 се сопствени обични акции и 3.287 акции резервирани за поранешни сопственици од кои 3.228 приоритетни акции и 59 обични акции стекнати по основ на дивиденда.

БЕЛЕШКИ КОН КОНСОЛИДИРАНИТЕ ФИНАНСИСКИ ИЗВЕШТАИ

15. ОСТАНАТИ РЕЗЕРВИ

	Пренос на резерви	Основни средства	Вложувања	Фонд за акции	Вкупно
На 1 јануари 2017	(9.604)	1.127.589	198	228.916	1.347.099
Зголемување	-	-	461	-	461
Рекласификација	-	(197.690)	-	-	(197.690)
Курсни разлики	-	(10.350)	-	-	(10.350)
	-	-	-	-	-
На 31 декември 2017	(9.604)	919.549	659	228.916	1.139.520
Зголемување	-	-	1.709	-	1.709
Рекласификација	-	(32.894)	-	-	(32.894)
Курсни разлики	-	(14.805)	-	-	(14.805)
	-	-	-	-	-
На 31 декември 2018	(9.604)	871.850	2.368	228.916	1.093.530

Природата и правата кои произлегуваат од секој вид на останати резерви се:

- Ревалоризационата резерва за материјалните средства произлегува од нивната проценка. Овие резерви не се на располагање на акционерите.
- Резервите за вложувања произлегуваат од нивната проценка. Овие резерви не се на располагање на акционерите.
- Фондот за акции произлегува од задржаната добивка според одлука на Собрание на акционери и е на располагање на акционерите.

16. ОБВРСКИ ЗА КРЕДИТИ

	2018	2017
Долгорочни кредити	284.212	270.534
Краткорочни кредити	303.990	381.619
	588.202	652.153
Доспевањето на кредитите е:		
	2018	2017
До 1 година	303.990	381.619
Од 1- 3 години	284.212	270.534
	588.202	652.153

БЕЛЕШКИ КОН КОНСОЛИДИРАНИТЕ ФИНАНСИСКИ ИЗВЕШТАИ

16. ОБВРСКИ ЗА КРЕДИТИ (продолжение)

Кредитите се деноминирани во следните валути:

	<u>2018</u>	<u>2017</u>
ЕУР	398.703	296.614
МКД	189.499	355.500
Останати	-	39
	<u>588.202</u>	<u>652.153</u>

Ефективната каматна стапка на кредитите изнесува:

	<u>31 декември 2018</u>			<u>31 декември 2017</u>		
	<u>ЕУР</u>	<u>УСД</u>	<u>МКД</u>	<u>ЕУР</u>	<u>УСД</u>	<u>МКД</u>
Каматна стапка	6 месечен ЕУРИБОР +2,4 – 2,5%	-	2,2– 2,8%	3 - 6 месечен ЕУРИБОР +0,85 – 4,5%	-	2,8– 3,1%

17. ОБВРСКИ ЗА ОТПРЕМНИНИ

	<u>2018</u>	<u>2017</u>
Обврски за отпремнини	<u>30.060</u>	<u>29.427</u>

Обврските за отпремнини се пресметани врз основа на законските барања за исплата на две нето просечни плати во моментот на пензионирање, со примена на актуарска пресметка.

Износот за отпремнини евидентиран во Билансот на успех изнесува:

	<u>2018</u>	<u>2017</u>
На почеток на годината	29.427	26.885
Зголемување на пресметката	633	2.542
Намалување на пресметката	-	-
На крај на годината	<u>30.060</u>	<u>29.427</u>

Основните претпоставки користени при пресметка на отпремнините се:

	<u>2018</u>	<u>2017</u>
Дисконтна стапка	<u>3,98%</u>	<u>3,66%</u>

БЕЛЕШКИ КОН КОНСОЛИДИРАНИТЕ ФИНАНСИСКИ ИЗВЕШТАИ

18. ОДЛОЖЕНИ ДАНОЦИ

	<u>2018</u>	<u>2017</u>
Одложени даночни средства	20.557	17.817
Одложени даночни обврски	(166)	(205)
	<u>20.391</u>	<u>17.612</u>

Одложените даноци од добивка се пресметани со примена на редовната стапка на данок од добивка во висина од 10%.

	<u>2018</u>	<u>2017</u>
На 1 јануари	<u>17.612</u>	<u>17.809</u>
Одложен данок во Билансот на успех	2.937	(205)
Реализирана даночна обврска	(158)	8
На 31 декември	<u>20.391</u>	<u>17.612</u>

Движењето на одложените даночни средства и обврски е:

	<u>Резервирања</u>	<u>Вреднување</u>	<u>Вкупно</u>
На 1 јануари 2017	<u>17.809</u>	-	<u>17.809</u>
Во Билансот на успех	(205)	-	(205)
Реализирана даночна обврска	8	-	8
На 31 декември 2017	<u>17.612</u>	-	<u>17.612</u>
Во Билансот на успех	2.937	-	2.937
Реализирана даночна обврска	(158)	-	(158)
На 31 декември 2018	<u>20.391</u>	-	<u>20.391</u>

19. ОБВРСКИ КОН ДОБАВУВАЧИ И ОСТАНАТИ ОБВРСКИ

	<u>2018</u>	<u>2017</u>
Обврски кон добавувачите	1.679.780	1.464.333
Аванси	24.072	25.741
Обврски кон вработените	103.614	102.716
Дивиденди	9.304	12.102
Останати обврски	175.343	134.426
	<u>1.992.113</u>	<u>1.739.318</u>

БЕЛЕШКИ КОН КОНСОЛИДИРАНИТЕ ФИНАНСИСКИ ИЗВЕШТАИ

20. РЕЗЕРВИРАЊА ЗА ОСТАНАТИ ОБВРСКИ И ТРОШОЦИ

	<u>2018</u>	<u>2017</u>
Резервирања за отпремнини	633	2.542
	<u>633</u>	<u>2.542</u>

21. ОСТАНАТИ ПРИХОДИ ОД РАБОТЕЊЕТО

	<u>2018</u>	<u>2017</u>
Наплатени отпишани побарувања	7.547	10.860
Приходи од камати од тековно работење	4.989	10.066
Позитивни курсни разлики од тековно работење	152.987	168.254
Останати приходи	137.108	126.804
	<u>302.631</u>	<u>315.984</u>

22. ОСТАНАТИ РАСХОДИ ОД РАБОТЕЊЕТО

	<u>2018</u>	<u>2017</u>
Камати од тековно работење	1.882	2.562
Негативни курсни разлики	217.581	143.129
Останати расходи	187.940	148.745
	<u>407.403</u>	<u>294.436</u>

23. ВИДОВИ НА ТРОШОЦИ

	<u>2018</u>	<u>2017</u>
Суровини и материјали	2.650.378	2.238.233
Надоместоци на вработените	2.067.704	1.912.897
Амортизација	572.734	501.060
Електрична енергија и вода	184.262	160.632
Исправка на побарувањата од купувачите	6.445	8.284
Транспорт	178.069	217.744
Промена на залихите	(152.399)	(98.758)
Набавна вредност на продадени стоки	1.699.132	1.593.272
Останати расходи	1.488.807	1.668.113
	<u>8.695.132</u>	<u>8.201.477</u>

(Во илјади денари)

БЕЛЕШКИ КОН КОНСОЛИДИРАНИТЕ ФИНАНСИСКИ ИЗВЕШТАИ

24. ТРОШОЦИ НА ВРАБОТЕНИ

	<u>2018</u>	<u>2017</u>
Бруто плати	1.795.638	1.661.508
Останати трошоци на вработени	<u>272.066</u>	<u>251.389</u>
	<u>2.067.704</u>	<u>1.912.897</u>
Број на вработени на 31 декември	<u>2.022</u>	<u>1.856</u>

25. ОПЕРАТИВЕН ЛИЗИНГ

Оперативниот лизинг се однесува на изнајмување на деловни простории и возила. Вообичаениот период за изнајмување се движи од 3 - 5 години. Групата нема опција да ги откупи деловните простории и возилата.

Трошоци евидентирани во Билансот на успех се:

Минимум оперативен лизинг	<u>2018</u>	<u>2017</u>
	<u>67.885</u>	<u>60.505</u>
	<u>67.885</u>	<u>60.505</u>
Идни неотповикливи обврски	<u>2018</u>	<u>2017</u>
До 1 година	54.522	38.525
Од 2 - 5 години	<u>125.606</u>	<u>66.833</u>
	<u>180.128</u>	<u>105.358</u>

26. ТРОШОЦИ НА ФИНАНСИРАЊЕ

	<u>2018</u>	<u>2017</u>
Курсни разлики (нето) од кредити	(38)	10.607
Расходи по основ на камати од кредити	<u>(13.945)</u>	<u>(15.098)</u>
	<u>(13.983)</u>	<u>(4.491)</u>

27. ДАНОК НА ДОБИВКА

	<u>2018</u>	<u>2017</u>
Тековен данок на добивка	109.292	98.477
Нето одложен данок на добивка	<u>(2.937)</u>	<u>-</u>
	<u>106.355</u>	<u>98.477</u>

Данокот од добивка се разликува од износот што би произлегол доколку се употреби основната даночна стапка како што следува:

БЕЛЕШКИ КОН КОНСОЛИДИРАНИТЕ ФИНАНСИСКИ ИЗВЕШТАИ

27. ДАНОК НА ДОБИВКА (продолжение)

	<u>2018</u>	<u>2017</u>
Добивка пред оданочување	<u>982.749</u>	<u>912.754</u>
Пресметан данок по важечка стапка од 10%	98.275	91.275
Приходи кои не се предмет на оданочување	(2.048)	(3.293)
Усогласување на расходите	61.114	63.838
Даночни олеснувања и ослободувања	<u>(50.986)</u>	<u>(53.343)</u>
Данок на добивка	<u>106.355</u>	<u>98.477</u>

28. ЗАРАБОТУВАЧКА ПО АКЦИЈА

	<u>2018</u>	<u>2017</u>
Основна заработка по акција		
Расположлива нето добивка (во Денари)	862.410.928	809.277.171
Просечен број на акции	<u>1.416.612</u>	<u>1.416.612</u>
Основна заработка по акција (во Денари)	<u>608,78</u>	<u>571,28</u>

29. ДИВИДЕНДА

Групата не ја евидентира обврската за дивиденди се додека истата не се ратификува на годишното Собрание на акционери.

На 2 април 2018 година на годишното Собрание на акционерите е одобрена пресметка и исплата на бруто дивиденда за 2017 година во износ од 386.465 илјади Денари. Пресметаната дивиденда и даноците се прикажани како намалување од задржаната добивка.

30. ПРЕВЗЕМЕНИ ОБВРСКИ

Групата има превземено обврски по основ склучени договори со изведувачи за изградба, набавка и одржување на основни средства во износ од 61.300 илјади Денари (2017: 12.143 илјади Денари).

31. ПОТЕНЦИЈАЛНИ ОБВРСКИ

Групата има обврска по основ на издадени гаранции од банки кон различни доверители во износ од 316.724 илјади Денари (2017: 233.232 илјади Денари).

32. ОДНОСИ СО ПОВРЗАНИ СУБЈЕКТИ

Групата нема краен единствен сопственик. Акциите на Групата се поседувани од голем број на правни и физички лица.

Надоместоци на раководството

Во текот на 2017 година на членовите на Управниот одбор на Групата не се исплатени надоместоци за учество во одборот. Во текот на 2018 година на членовите на Надзорниот одбор на Групата вкупно се исплатени 4.209 илјади Денари (2017: 4.207 илјади Денари).

БЕЛЕШКИ КОН КОНСОЛИДИРАНИТЕ ФИНАНСИСКИ ИЗВЕШТАИ

33. ДЕВИЗНИ КУРСЕВИ

Официјалниот девизен курс за значајната валута користена при искажување на билансните позиции деноминирани во странска валута е следнава:

	<u>31.12.2018</u>	<u>31.12.2017</u>
ЕУР	61,50	61,49
РУР	0,77	0,89
УСД	53,69	51,27
ЦХФ	54,77	52,55

34. НАСТАНИ ПО ПЕРИОДОТ НА ИЗВЕСТУВАЊЕ

Не постојат значајни настани по периодот на известување кои бараат обелоденување во консолидираните финансиски извештаи.